

O'ZBEK TILIDAGI ANGLITIZM KOMPONENTLI MURAKKAB SO'ZLARNING QIYOSIY TAHLILI

Pardayev A'zam Allanazarovich

Termiz davlat universiteti

Email: azam.pardaev80@gmail.com

Annotatsiya:

Mazkur maqolada o'zbek tiliga ingliz tilidan kirib kelgan anglitizm komponentli murakkab so'zlar tahlil qilinadi. Tahlil jarayonida bu so'zlarning tuzilishi, fonetik va morfologik moslashuvi, qo'llanilish doirasi hamda rasmiy va norasmiy uslubdagi farqlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, ba'zi birliklar qiyosiy jihatdan tahlil qilinib, ularning tarjimaviy yoki adaptatsiyaviy muqobillari o'rganiladi.

Kalit so'zlar: anglitizm, murakkab so'z, o'zlashma, transliteratsiya, tarjima, leksik tizim, stilistik qatlam.

Til taraqqiyoti va zamonaviy axborot texnologiyalari ta'sirida o'zbek tilining leksik boyligi yangi qabul qilingan so'zlar bilan kengayib bormoqda. Ayniqsa ingliz tilidan kirib kelayotgan anglitizmlar, ya'ni inglizcha so'zlar va ularning tarkibidagi birliklar asosida shakllanayotgan murakkab so'zlar, o'zbek tilining zamonaviy qatlamida muhim o'rin egallay boshladi. Bunday murakkab birliklar, asosan, internet, marketing, iqtisod, texnologiya va madaniyat sohalarida kuzatiladi.

Anglitizm komponentli murakkab so'zlar: tushuncha va turlari

O'zbek tilida anglitizm komponentli murakkab so'zlar quyidagi ko'rinishlarda paydo bo'ladi:

a) To'g'ridan-to'g'ri transliteratsiya asosida:

startap-loyiha

freelans-ish

blogerlik faoliyati

b) Yarim tarjima asosida:

aqlli soat (smartwatch)

bulutli xizmat (cloud service)

raqamli marketing (digital marketing)

c) Ikki anglitizm komponentdan tashkil topgan birliklar:

target reklama

kontent menejment

email xizmat

Bu soʻzlar koʻpincha defis bilan, baʼzan esa qoʻshma soʻz shaklida yoziladi. Bu hali yozma normaning toʻliq shakllanmaganidan dalolat beradi.

Anglitizm komponentli murakkab soʻzlarning tarkibiy xususiyatlari

Leksik tuzilishi

Soʻzlar odatda inglizcha ildiz (yoki toʻliq soʻz) + oʻzbekcha komponent yoki ikkitasi ham ingliz tilidan olingan komponentlardan tashkil topadi. Masalan:

freelans-ish → freelance (EN) + ish (UZ)

email xizmat → email (EN) + xizmat (UZ)

Morfologik moslashuv

Anglitizmlar oʻzbek tilining ot yasovchi va feʼl yasovchi affiksilariga moslashtiriladi:

blogger → bloggerlik

kontent → kontent yaratish

startap → startapchilar

Muammolar:

Imlo va grammatik standart yetishmovchiligi

Rasmiy soʻzlar va norasmiy anglitizmlar orasidagi tafovut

Terminlarning koʻplik shakllaridagi chalkashliklar (*startaplar, freelanslar*)

Yechimlar:

Leksik birliklarning standart lugʻatlarda qayd etilishi.

Yangi soʻzlar uchun adekvat tarjima muqobillarini ishlab chiqish.

Mass-media va taʼlim tizimida bir xillikni taʼminlash.

Oʻzbek tilida anglitizm komponentli murakkab soʻzlar tilning zamonaviy taraqqiyot jarayonini ifodalaydi. Ular xalqaro texnologik va madaniy aloqalarning tabiiy natijasi sifatida shakllanmoqda. Tilshunoslik uchun bu hodisa tilning moslashuvchanligini, leksik tizimning yangilanish qobiliyatini namoyon qiladi. Shu bilan birga, til normalarining saqlanishi uchun bu birliklarning sistematik ravishda tahlil qilinishi, rasmiy muqobillar ishlab chiqilishi va ilmiy-nazariy asosda tasniflanishi zarur.

Adabiyotlar roʻyxati

1. Bobojonov B. Zamonaviy oʻzbek tilining leksik qatlamlari, Toshkent, 2019.
2. Qodirova Z. Leksik oʻzlashuvlar va ularning stilistik xususiyatlari, Toshkent, 2021.
3. Crystal D. English as a Global Language, Cambridge University Press, 2003.
4. Oʻzbekiston Respublikasi Adabiyotlar Agentligi axborot byulleteni, 2024.
5. Internet manbalari: kun.uz, daryo.uz, uzreport.news (amaliy misollar uchun)